

AFILIATS I COMPTES DE COTITZACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL

1. Introducció

L'IBESTAT publica amb aquesta operació estadística la informació del nombre d'afiliacions i de comptes de cotització a les Illes Balears, les dades de la qual provenen de registres administratius de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS). Aquesta publicació és possible gràcies al Conveni de col·laboració de l'IBESTAT amb la TGSS.

L'objecte d'aquesta operació és proporcionar informació molt representativa del mercat laboral de les Illes Balears, atès que l'afiliació al sistema de la Seguretat Social és obligatòria per a totes les persones incloses en el camp d'aplicació de la Seguretat Social i única per a tota la vida laboral del treballador i per a tot el sistema. És a dir, el treballador és afiliat en l'inici de la seva vida laboral i, si cessa en la seva activitat, ha de ser donat de baixa, però continua afiliat en situació de baixa laboral. Així mateix, el nombre d'afiliacions no es correspon amb el de treballadors, perquè un afiliat pot tenir més d'una afiliació, com s'explica més endavant. També es proporcionen les dades dels comptes de cotització de les Illes Balears, que ens informen sobre les empreses obligades a cotitzar per les afiliacions al sistema.

2. Unitat estadística

Les dades venen de:

- El fitxer de comptes de cotització. Les unitats són els comptes de cotització en situació d'alta, amb treballadors o sense, pertanyents a la comunitat autònoma de les Illes Balears en un moment determinat.
- El fitxer d'afiliacions. Les unitats són les afiliacions en alta en la Seguretat Social en l'àmbit de les Illes Balears en un moment determinat.

3. Àmbits de l'operació estadística

3.1. Àmbit poblacional

Quant a les afiliacions a la Seguretat Social, qualsevol persona que treballa i està inclosa en el sistema de la Seguretat Social està obligada a afiliar-se a la Seguretat Social. L'afiliació és única i independent de les altes i baixes que pugui tenir al llarg de la seva vida laboral.

Les afiliacions als diferents règims de la Seguretat Social es corresponen amb les situacions que generen l'obligació de cotitzar. Per tant, una mateixa persona es comptabilitza tantes vegades com situacions tenguí, sigui en el mateix règim, sigui en règims diferents. En conseqüència, les unitats poden ser afiliacions o afiliats.

El fitxer de comptes de cotització recull els empresaris, tant persones físiques com jurídiques, que tenen un compte de cotització de la Seguretat Social en un moment determinat.

Els comptes de cotització de persones físiques són els que es corresponen amb els de compte propi. Les afiliacions associades a un compte de cotització són les de treballadors per compte d'altri i és l'empresari qui està obligat a comunicar-los a la Seguretat Social.

3.2. Àmbit territorial

S'analitza la població objecte d'estudi que es troba en situació d'alta, sigui per compte d'altri, adscrit almenys a un compte de cotització pertanyent a les Illes Balears, sigui per compte propi, el domicili del qual radica al territori de les Illes Balears (amb unitat de gestió de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears).

S'analitzen també els comptes de cotització en situació d'alta, amb treballadors associats o sense, que pertanyen a les Illes Balears.

3.3. Àmbit temporal

La informació oferta és la del nombre d'afiliacions i de comptes de cotització en alta que s'obtenen de l'extracció del sistema de la Seguretat Social i es realitza en un moment concret. Per tant, la referència temporal és la data d'aquesta extracció, que coincideix amb l'últim dia del mes o trimestre.

És important tenir en compte que es tracta d'una foto en un moment determinat que no inclou les altes i baixes d'afiliacions i de comptes de cotització que pugui haver-hi durant tot el mes o trimestre.

Quant a la periodificació, des del mes de maig de 2020, la informació s'ofereix mensualment, referida a l'últim dia del mes analitzat. Tot i que també es mantenen dues taules publicades amb freqüència trimestral (afiliacions segons illa, tipus de contracte i activitat econòmica, i estimació d'afiliacions en equivalència a jornada completa), la informació coincideix amb la de les taules mensuals equivalents.

Des de l'any 2009 fins a abril de 2020, la informació s'ofereix també mensualment, llevat de les taules d'afiliacions segons illa, tipus de contracte i activitat econòmica, i estimació

d'afiliacions en equivalència a jornada completa, per a les quals la informació és trimestral, referida a l'últim dia del trimestre.

Fins a l'any 2009, la informació s'ofereix únicament trimestralment.

4. Definició de conceptes

Compte de cotització: la inscripció d'una empresa en la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) assigna un codi de compte de cotització (CCC) a l'empresari considerat el principal. Vinculat al seu codi principal, s'assigna un CCC secundari per cada província on exerceixi activitat i, a cada província, un CCC secundari per cada activitat. També s'assignen altres CCC secundaris vinculats a un principal davant diverses modalitats de cotització recollides en la normativa de seguretat social o quan, a petició raonada, l'empresari vol individualitzar un col·lectiu concret de treballadors.

Afiliació: acte administratiu mitjançant el qual la Tresoreria General de la Seguretat Social reconeix a una persona la condició d'inclosa en el sistema de la Seguretat Social. És obligatòria per a aquelles persones integrades en el sistema de la Seguretat Social a l'efecte de les prestacions de modalitat contributiva i única per a tota la vida d'aquestes, i per a tot el sistema, sense perjudici de les altes i baixes en els diferents règims que l'integren, així com de les variacions de dades que puguin produir-se amb posterioritat a l'afiliació.

Cada compte de cotització pot contenir diverses afiliacions.

Afiliat: persona inclosa en el sistema de la Seguretat Social. L'afiliat pot estar vinculat a diversos comptes de cotització per pertànyer aquests a diferents empreses o a diferents modalitats de cotització, o a diferents províncies o a diferents activitats. Per això, el nombre d'afiliacions presentat en aquesta operació no es correspon directament amb treballadors afiliats i és sempre major o igual a aquests.

Illa i municipi: corresponents al domicili registrat en la Seguretat Social per a cada compte de cotització concret. Hi ha alguns casos de treballadors autònoms per als quals la Seguretat Social no disposa del domicili. Aquests casos queden englobats en la categoria «sense descripció».

Activitat econòmica: per a les afiliacions i també per als comptes de cotització es publica informació de l'activitat de les empreses, segons la classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE09, a partir de l'any 2009, i CNAE93, amb anterioritat a 2009). L'IBESTAT va realitzar un enllaç de les sèries desagregades de la CNAE-1993 a la CNAE-2009 per als períodes compresos entre els anys 2000 i 2008 (ambdós inclosos). En la web de l'IBESTAT es pot consultar el document metodològic de l'enllaç realitzat.

Hi ha alguns casos per als quals la Seguretat Social no disposa de la informació del compte de cotització associat i, en particular, de l'activitat econòmica associada. Aquests casos queden englobats en la categoria «sense descripció».

Règim de cotització: identifica el règim d'emmarcament del treballador durant l'episodi d'afiliació. Es té un total de sis grans règims de seguretat social i, dins de cadascun d'aquests, hi ha sistemes o situacions especials. La informació en aquesta operació estadística es desagrega segons els sis grans règims, que són:

- Règim general, que inclou:
 - Els treballadors espanyols per compte d'altri de la indústria i els serveis i assimilats a aquests que exerceixen normalment la seva activitat en territori nacional.
 - Els treballadors per compte d'altri i els socis treballadors de societats mercantils, si no realitzen funcions de direcció i gerència.
 - Els treballadors espanyols no residents en territori nacional, en determinats supòsits (funcionaris, empleats d'organismes internacionals, etc.).
 - Els estrangers amb permís de residència i de treball a Espanya, que treballen per compte d'altri en la indústria i els serveis, i exerceixen la seva activitat en territori nacional. Els treballadors comunitaris no necessiten permís de treball.
 - El personal (funcionari o laboral) de l'Administració local.
 - Aquells col·lectius dels règims especials d'artistes, representants de comerç, futbolistes, toreros, conserves vegetals, hostaleria, etc., que, per Reial decret 2621/1986, de 24 de desembre, s'hi van integrar.
 - Els sistemes especials creats dins el règim general. Des de gener de 2012, s'hi inclouen els sistemes especials agrari i de treballadors de la llar, tot i que en la publicació de resultats es presenten per separat del règim general.

- Règim especial d'autònoms (RETA). El treballador per compte propi o autònom és aquell que realitza de forma habitual, personal i directa una activitat econòmica a títol lucratiu, sense subjecció per aquesta activitat a contracte de treball i encara que utilitzi el servei remunerat d'altres persones, sigui o no titular d'empresa individual o familiar.

- Règim especial agrari: des de l'1 de gener de 2012, forma part del règim general de la Seguretat Social i inclou els treballadors per compte d'altri que realitzen tasques agràries, forestals o pecuàries, o complementàries o auxiliars d'aquestes, a explotacions agràries, així com els empresaris als quals prestin els seus serveis.

- Règim especial de la mar: inclou els treballadors per compte pròpia i per compte d'altri compresos en activitats marítimopesqueres, aqüicultura, bussejadors, xarxaires, estibadors o administratius que treballin a empreses relacionades amb les activitats esmentades.
- Règim especial del carbó: inclou els treballadors per compte d'altri que presten els seus serveis a empreses que realitzen activitats relatives a la mineria del carbó (extracció, investigació, aprofitament, transport o activitats secundàries derivades de les anteriors).
- Règim d'empleats de la llar: fins a 2011 inclòs, era un règim especial. Des de l'1 de gener de 2012, el règim especial de treballadors de la llar queda integrat en el règim general. Durant els sis primers mesos de 2012, van conviure el règim especial de treballadors de la llar i el sistema especial de treballadors de la llar. Els treballadors d'aquest sistema especial són els que presten serveis exclusivament domèstics per a la llar a canvi de percebre un sou o una remuneració.

Tipus de contracte: modalitat contractual que vincula el treballador per compte d'altri i l'ocupador. Per a aquesta operació, es troben agrupats en:

- Contracte indefinit: és aquell que no estableix límits quant a la durada i roman vigent en el temps fins que l'empresa o el treballador el trenquen.
 - Contracte indefinit a temps complet: el treballador presta els seus serveis un determinat nombre d'hores el dia, setmana, mes o any igual al de la jornada a temps complet establerta en el conveni col·lectiu aplicable al sector o, en defecte d'això, al de la jornada màxima legalment establerta.
 - Contracte indefinit a temps parcial: el treballador presta els seus serveis un determinat nombre d'hores el dia, setmana, mes o any inferior al de la jornada a temps complet establerta en el conveni col·lectiu aplicable al sector o, en defecte d'això, al de la jornada màxima legalment establerta.
 - Contracte indefinit fix discontinu: s'acorda per realitzar treballs que tinguin el caràcter de fixos, que siguin estables, però discontinus en el temps.
- Contracte temporal: s'acorda amb un límit de durada en el temps. Hi ha diverses modalitats de contracte temporal i les més comunes són el contracte per obra i servei; el contracte eventual per circumstàncies de la producció, i el contracte de substitució.
 - Contracte temporal a temps complet.
 - Contracte temporal a temps parcial.

- Contracte formatiu: s'inclouen en aquesta categoria el contracte destinat a la formació i el contracte en pràctiques. El primer es dirigeix a joves que no tenen formació perquè s'insereixin al món laboral, mentre que el segon és similar, però dirigit a titulats recentment.
 - Contracte formatiu a temps complet.
 - Contracte formatiu a temps parcial.

Coefficient de temps parcial: temps de durada de la jornada que realitza el treballador expressat com a fracció de la jornada completa habitual en l'empresa o entitat ocupadora.

Afiliacions en equivalència a jornada completa: és una mesura emprada en economia i en recursos humans per conèixer el nombre d'afiliacions de treballadors a jornada completa que es necessiten per cobrir l'activitat realitzada per a un període concret amb afiliacions de treballadors de diferents tipus. Per això, té en compte el personal que treballa en règim de dedicació plena (jornada completa) més la suma de fraccions de temps del personal que treballa en règim de dedicació parcial.

Per exemple, una afiliació d'1 treballador amb un contracte de jornada completa de 8 hores diàries de treball, 5 dies la setmana, ofereix 40 hores de treball setmanal. Aquesta mateixa empresa contracta 12 treballadors a temps parcial de 10 hores setmanals, que ofereixen conjuntament 120 hores de treball setmanal, la qual cosa equival a 3 afiliacions de treballadors equivalents a temps complet.

5. Tractament estadístic

Per a l'elaboració d'aquesta operació estadística es reben de la TGSS tres fitxers:

- Un fitxer de resultats agregats de les afiliacions i el nombre de comptes de cotització, per municipi, CNAE a dos dígits i règim de cotització. Aquests resultats coincideixen amb els publicats per la mateixa TGSS.
- Un fitxer de microdades d'afiliacions en alta en la Seguretat Social adscrites a comptes de cotització a les Illes Balears i amb data d'extracció a últim dia del mes.
- Un fitxer de microdades de comptes de cotització en alta en la Seguretat Social a la província de les Illes Balears amb data d'extracció a últim dia del mes.

5.1. Depuracions prèvies a l'explotació

5.1.1. Discrepàncies ocasionades per la data d'extracció dels fitxers

En ocasions, la data de referència del fitxer d'afiliacions no es correspon amb la data d'extracció del fitxer utilitzat per la Seguretat Social mateixa per realitzar la seva publicació i obtenir el fitxer de resultats agregats. L'IBESTAT realitza un procés d'ajust que garanteix el manteniment d'una dada única per al nombre d'afiliacions.

5.1.2. Registres incomplets

En el fitxer d'afiliacions pot haver-hi registres on no s'especifica la tipologia contractual o el coeficient de temps parcial.

Quan algun registre no disposa de la tipologia contractual, perquè això correspon a relacions laborals de caràcter especial, corresponents bàsicament a funcionaris afiliats a la Seguretat Social, se li imputa el codi contractual corresponent al contracte indefinit a temps complet.

En el cas que el registre no disposi d'informació sobre el coeficient de temps parcial, es recorre a la tipologia contractual per realitzar la imputació. Si l'afiliació es caracteritza per un contracte a temps complet o és de tipus fix discontinu, s'imputa un coeficient de parcialitat igual a la unitat (el 100 % de la jornada). Si, per contra, es tracta d'un tipus de contracte a temps parcial, el valor imputat s'obté a partir de la mitjana dels coeficients de parcialitat observats per a aquell mateix tipus de contracte i període.

5.2. Càlcul d'afiliacions en equivalència a jornada completa (EJC)

Per calcular el nombre d'afiliacions en equivalència a jornada completa, es requereix una estimació de les hores efectives dels treballadors. Per això, el càlcul es realitza com la suma de les afiliacions dels treballadors a temps complet més la dels treballadors a temps parcial ponderats pels coeficients de temps parcial ja depurats.

Atesos els canvis produïts en la composició dels règims de cotització al llarg del temps, s'ha considerat oportú limitar el càlcul d'EJC als treballadors afiliats al règim general de la Seguretat Social, excloent-ne el règim especial agrari i el de treballadors de la llar.

6. Càlcul dels coeficients de conversió entre la CNAE-1993 i la CNAE-2009, i la seva utilització en l'enllaç de sèries

El manteniment de sèries històriques homogènies és fonamental per analitzar correctament l'evolució d'una determinada variable en el temps. En aquest sentit, el canvi de classificació nacional d'activitats econòmiques introduït el 2009 (CNAE-2009) representa una ruptura de les estadístiques basades en l'antiga CNAE-1993. Atesa la rellevància que adquireixen les sèries d'ocupació en l'anàlisi econòmica convencional, l'Institut d'Estadística dels Illes Balears (Ibestat) ha desenvolupat un conjunt de matrius de conversió que permet enllaçar les diferents estadístiques d'ocupació sota la nova CNAE-2009.

6.1 Fonts

Per obtenir les matrius de coeficients, s'han fet servir els fitxers de treballadors afiliats i de comptes de cotització inscrits en la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) que, amb caràcter periòdic (trimestral/semestral), rep l'Ibestat.

6.2 Metodologia general

L'objectiu d'aquesta metodologia és obtenir un conjunt de matrius que permeti convertir sèries d'ocupació tabulades originalment amb l'antiga Classificació nacional d'activitats econòmica de 1993 a dos dígits i estimar-les sota la nova CNAE-2009, també a dos dígits. Atès que interessa que la informació final pugui ser desagregada per illes, s'ha calculat una matriu de coeficients per a cadascuna de les illes que integren l'arxipèlag balear i una altra per al conjunt.

D'altra banda, i a causa de la naturalesa de les dades utilitzades per computar els coeficients, s'han calculat dues matrius de conversió: una utilitzant el fitxer de treballadors afiliats i una altra utilitzant el fitxer de comptes de cotització inscrits en la TGSS. A més, cadascuna de les matrius distingeix entre règims d'afiliació (treballadors) o inscripció (comptes de cotització) a la Seguretat Social. En definitiva, s'obté una matriu de conversió per a cadascun dels possibles encreuaments entre l'illa i el règim d'afiliació/inscripció i per a cadascun dels fitxers utilitzats per estimar les matrius (afiliats i comptes de cotització).

Finalment, arran de l'estacionalitat que caracteritza l'economia balear, s'han calculat dos conjunts de matrius de conversió distingint entre temporades turístiques (excepte per als afiliats al règim especial de treballadors autònoms). Els coeficients de temporada baixa s'apliquen a les sèries en els mesos de gener, febrer, març, octubre, novembre i desembre, mentre que els coeficients de temporada alta s'utilitzen per als mesos d'abril, maig, juny, juliol, agost i setembre.

6.2.1 Càlcul de la matriu de coeficients de treballadors afiliats

Pel que fa als coeficients d'enllaç de treballadors, s'han utilitzat els fitxers d'afiliats d'alta a la TGSS a 31 de desembre de 2008 i de 2009, en el cas dels coeficients de temporada baixa, i a 30 de juny de 2008 i de 2009 en el cas dels coeficients de temporada alta. Pel que fa als afiliats al règim especial de treballadors autònoms (REPA), els coeficients s'han calculat mitjançant els fitxers d'afiliats a 30 de juny i a 31 de desembre de 2008.¹

En el cas de treballadors del règim general, del mar i del RETA, l'encreuament de fitxers per temporades permet conèixer, per a cadascun dels treballadors afiliats, la correspondència entre la seva activitat classificada segons l'antiga CNAE-1993 i la nova CNAE-2009. Posteriorment, el resultat de l'encreuament es depura mitjançant la taula de correspondències teòriques entre la CNAE-1993 i la CNAE-2009 publicada per l'Institut Nacional d'Estadística² a fi d'eliminar els registres que responen a un canvi real d'activitat econòmica del treballador. Una vegada depurat aquest fitxer, s'agreguen les correspondències a dos dígitos entre la CNAE- 1993 i la CNAE-2009, i s'obté el coeficient d'enllaç com el quocient entre l'agregació i el total de treballadors presents en aquesta activitat a dos dígitos de la CNAE-1993.

Taula 1. Coeficients d'enllaç de l'activitat 01 de la CNAE-1993 per a treballadors del règim general, Mallorca i temporada alta

Temporada	Illa	Règim	CNAE-1993 (2d)	CNAE-2009 (2d)	Coeficient
Alta	Mallorca	General	01	01	81,2
Alta	Mallorca	General	01	03	0,2
Alta	Mallorca	General	01	81	18,6

Pel que fa als treballadors afiliats al règim especial agrari, se'ls assigna exclusivament l'activitat 01 de la nova CNAE-2009, mentre que als afiliats al règim especial de treballadors de la llar se'ls assigna l'activitat 97 de mateixa CNAE-2009.

¹ La diferència en el càlcul rau en el fet que per als treballadors del RETA el canvi de classificació d'activitat econòmica es registrà entre el primer i el segon semestres de 2008.

² Vegeu l'arxiu "cnae93rev1_cnae2009.xls".

Taula 2. Coeficients d'enllaç del règim especial agrari i del règim especial de treballadors de la llar per a qualsevol illa i període

Règim	CNAE-1993 (2d)	CNAE-2009 (2d)	Coeficient
Agrari	01	01	100
De la Llar	95	97	100

6.2.2 Càlcul de la matriu de coeficients de comptes de cotització

De manera idèntica al punt anterior, per calcular els coeficients d'enllaç dels comptes de cotització inscrits en la Seguretat Social s'han utilitzat els fitxers corresponents a 31 de desembre de 2008 i de 2009, en el cas dels coeficients de temporada baixa, i a 30 de juny de 2008 i de 2009, en el cas dels coeficients de temporada alta.

Per a tots els règims, l'encreuament entre fitxers per temporada permet conèixer, per a cada compte de cotització, la correspondència entre l'activitat econòmica inscrita utilitzant l'antiga CNAE-1993 i la nova CNAE-2009. Una vegada més, el resultat d'aquest encreuament s'ha depurat mitjançant la taula de correspondències teòriques entre ambdues classificacions. Una vegada depurat el fitxer que sorgeix de l'encreuament, s'agreguen correspondències a dos dígitos entre la CNAE-1993 i la CNAE-2009, i el coeficient d'enllaç es calcula com el quocient entre l'agregació i el total de comptes de cotització inscrits en aquesta activitat a dos dígitos de la CNAE-1993.

Taula 3. Coeficients d'enllaç de l'activitat 45 de la CNAE-93 per a comptes de cotització inscrits en el règim general, Eivissa i temporada baixa

Temporada	Illa	Règim	CNAE-1993 (2d)	CNAE-2009 (2d)	Coeficient
Baixa	Eivissa	General	45	41	44,9
Baixa	Eivissa	General	45	42	4,7
Baixa	Eivissa	General	45	43	50,5

6.2.3 Depuració de coeficients

Atès el context econòmic existent en el moment de produir-se el canvi de classificació nacional d'activitats econòmiques, els coeficients d'enllaç calculats originalment poden no ajustar-se fidelment a la realitat observada. En aquests casos, els coeficients han estat depurats de manera individualitzada seguint les indicacions de l'equip tècnic especialitzat, i s'ha fet servir per a això l'evolució estimada de la sèrie enllaçada de treballadors i comptes de cotització inscrits en la Seguretat Social durant el període comprès entre el primer trimestre de 2000 i el quart de 2010.

6.3 Enllaç de sèries de la Tresoreria General de la Seguretat Social

L'enllaç de les sèries de treballadors i comptes de cotització inscrits en la Seguretat Social s'ha fet mitjançant l'aplicació dels coeficients de conversió a les sèries originals. Aquestes sèries, de freqüència trimestral, estan tabulades seguint la Classificació nacional d'activitats econòmiques de 1993 a dos dígits, cobreixen el període comprès entre el primer trimestre de 2000 i el darrer de 2008, i desagreguen la informació per illa i règim d'afiliació.

L'estimació de la sèrie sota la nova CNAE-2009 s'ha duit a terme mitjançant l'aplicació, per a cada illa i règim, de la seva matriu de conversió corresponent, i s'ha diferenciat també entre els trimestres compresos en temporada alta (segon i tercer) i en temporada baixa (primer i quart). No obstant això, les sèries originals incorporen dues categories territorials que no es corresponen amb cap de les illes que integren l'arxipèlag balear: "Sense descripció" i "Altres províncies". En aquests casos, la conversió s'ha fet seguint la matriu de coeficients calculada per al conjunt d'illes.

Finalment, tant per a afiliats com per a comptes de cotització, es publiquen dues taules atenent diferents nivells de desagregació territorial i d'activitat econòmica. Així, en el cas de les Illes Balears, es publiquen dades per règim i activitat econòmica a dos dígits de la CNAE- 2009. En canvi, per illes es publiquen resultats per règim i per activitat econòmica segons la secció de la nova CNAE-2009.

7. Publicació de resultats

Els resultats d'aquesta operació es publiquen mensualment en la web de l'IBESTAT en l'enllaç següent:

<https://intranet.caib.es/ibestat-jaxi/menu.do?nodeId=c6d84018-046c-4e4e-b111-fb2f17416531&lang=ca>

Per preservar el secret estadístic es protegeix la informació d'aquelles cel·les el valor de les quals sigui major a 0 o inferior a 3, la qual cosa s'indica amb '..'.

Per a les peticions d'informació més específiques, l'IBESTAT estudia la viabilitat de les peticions d'explotació a mesura sol·licitades pels usuaris i es compromet a facilitar-la, al més aviat possible, tenint en compte els mitjans de què disposa.

8. Informació relacionada

- [*Estadísticas de la Seguridad Social*](#), del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.
- [*Información sobre Afiliación a la Seguridad Social*](#), del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.
- [*Clasificación Nacional de Actividades Económicas*](#).